

Stanisław KRACIK

SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Dobre praktyki reformy w Polsce

Stanisław KRACIK

SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO

SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Stanisław KRACIK, Anna DEPUKAT

SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Trudno mówić o dobrych praktykach reformy psychiatrii, skoro jeszcze się ona nie rozpoczęła.

Program strątuje od 1 października br.

Niemniej od dłuższego czasu w wielu środowiskach myślano i mówiono o konieczności zmian w systemie opieki psychiatrycznej idących w kierunku „deinstytucjonalizacji”.

Za wzór posłużył włoski model reformy psychiatrii, który - mówiąc w uproszeniu - ograniczał rolę dużych szpitali (a nawet spowodował ich zamknięcie) zastępując ich działania opieką środowiskową.

Tak przynajmniej prezentowany jest projekt reformy.

Stanisław KRACIK, Anna DEPUKAT

SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Nie chcę jednak uciekać od tematu dobrych praktyk i pozwolę sobie by przywołany przez Organizatorów Szpital Babińskiego w Krakowie posłużył za przykład. Postaram się więc opowiedzieć o naszych doświadczeniach i przygotowaniach do zmiany modelu opieki prowadzonych w ciągu ostatnich kilku lat.

Punktem wyjścia był dla mnie rok 2012. Wówczas po konkursie zacząłem nim kierować. Sytuacja nie była oględnie mówiąc najlepsza. Rosnące zadłużenie, zagrożenie likwidacją, spór zbiorowy związków zawodowych z poprzednią Dyrekcją Szpitala, który przybrał formę strajku okupacyjnego. Dochodził do tego problem fatalnego stanu technicznego większości budynków, które nie zapewniały godnych i odpowiednich warunków leczenia.

Trzeba dodać, że z podobnymi problemami borykało się i boryka się wiele dużych szpitali psychiatrycznych w Polsce.

Stanisław KRACIK

SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Podstawą podjętych działań były następujące założenia:

- opracowanie programu naprawczego dla Szpitala, który doprowadziłby do zrównoważenia budżetu, zażegnania sporu z pracownikami i wskazanie modelu rozwoju odpowiadającego na potrzeby zdrowotne mieszkańców Małopolski oraz poprawę warunków leczenia,
- uczynienie z placówki nowoczesnej, przyjaznej dla pacjentów jednostki ochrony zdrowia (psychicznego i leczenia uzależnień), działającej w skali ponadregionalnej,
- wykorzystanie potencjału (zasobów), w tym stuletniego doświadczenia w leczeniu i pomaganiu chorym i uzależnionym oraz budowanie współpracy z partnerami - Urzędem Marszałkowskim, Małopolskimi Parkami Przemysłowymi oraz innymi instytucjami i uczelniami.

Stanisław KRACIK, Anna DEPUKAT

SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Niedługo później okazało się, że podjęte działania naprawcze w dużej mierze wpisują się w diskutowane od 2015 roku plany reformy psychiatrii. Wprawdzie w programie naprawczym nie zakładano, co oczywiste, likwidacji Szpitala, jednak za priorytety uznano:

- Ograniczenie liczby miejsc w oddziałach ogólnopsychiatrycznych i skracanie czasu pobytu, przy jednoczesnej:
- rozbudowie i rozszerzaniu części specjalistycznej Szpitala,
- przebudowie systemu leczenia ambulatoryjnego i zwiększeniu dostępności świadczeń, w tym skróceniu czasu oczekiwania na wizytę,
- rozbudowie leczenia dziennego i środowiskowego, w tym tworzeniu kolejnych Zespołów Leczenia Środowiskowego

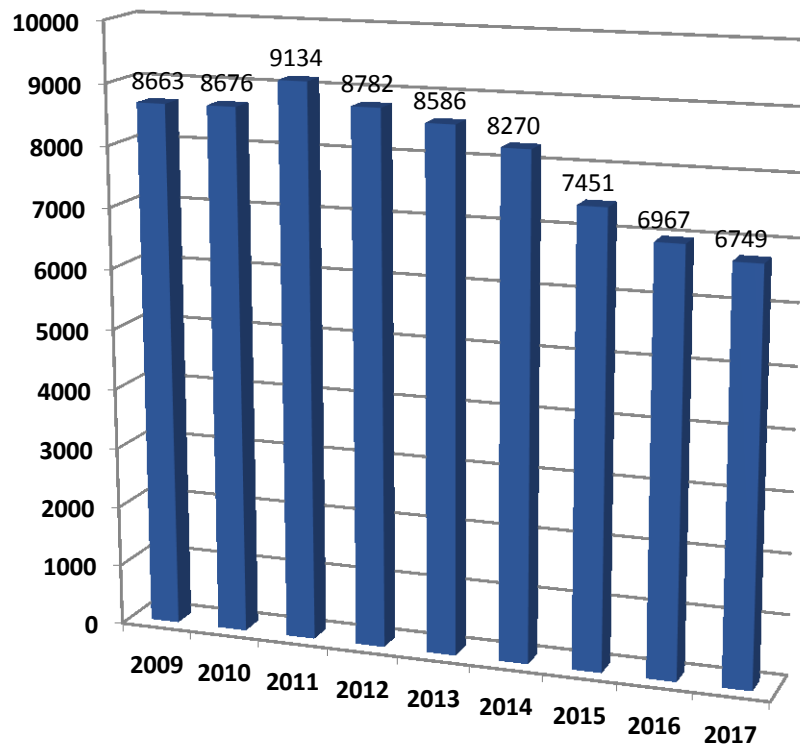
Proces ten ilustrują zaprezentowane poniżej wykresy.

Równolegle podjęte zostały wysiłki w celu zdobycia środków na remonty konserwatorskie i modernizację bazy leczenia szpitalnego (w formie tak zwanego programu dostosowawczego).

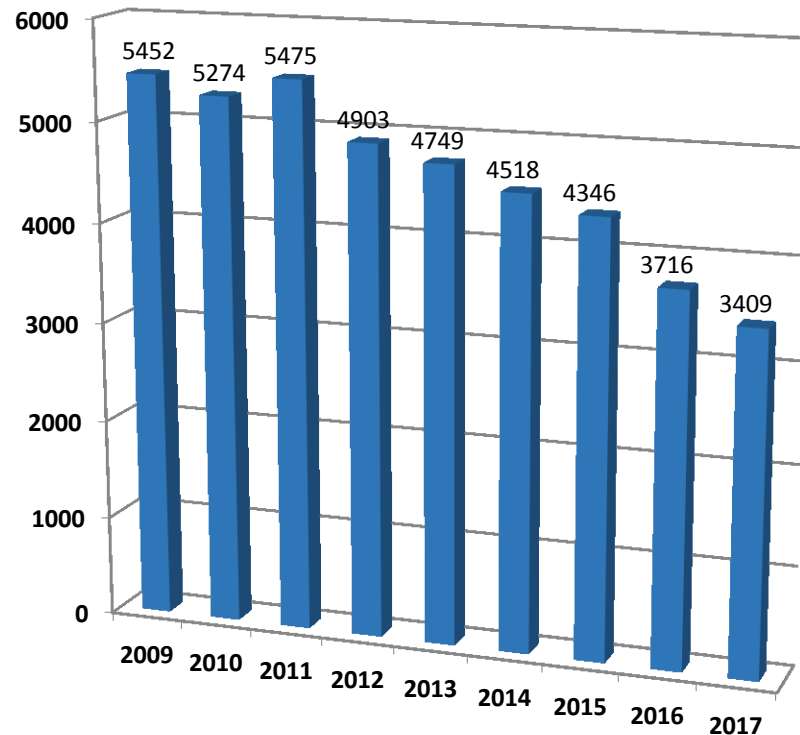
SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Liczba leczonych w oddziałach
stacjonarnych

■ Liczba leczonych w oddziałach stacjonarnych

Liczba leczonych w oddziałach
ogólnopsychiatrycznych

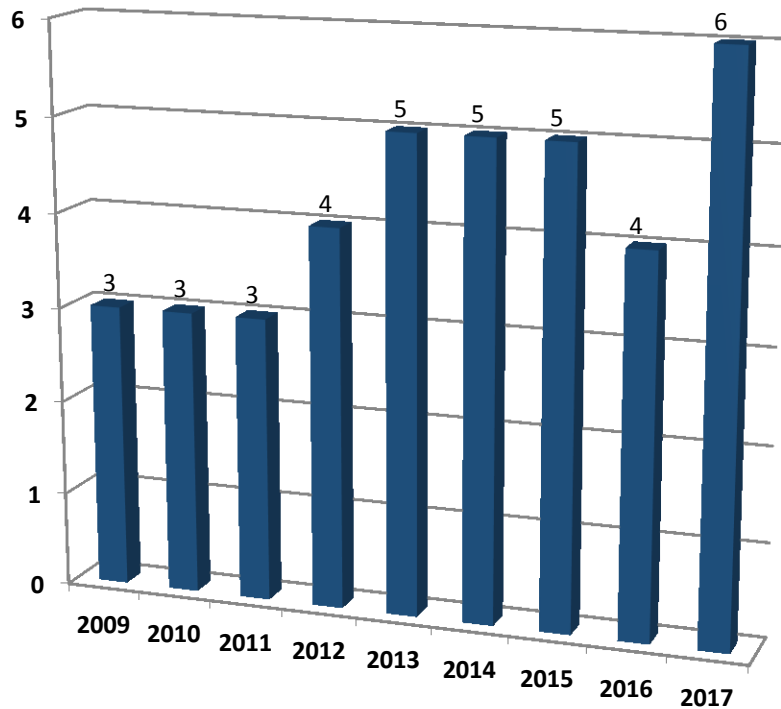
■ Liczba leczonych w oddziałach ogólnopsychiatrycznych

Stanisław KRACIK, Anna DEPUKAT

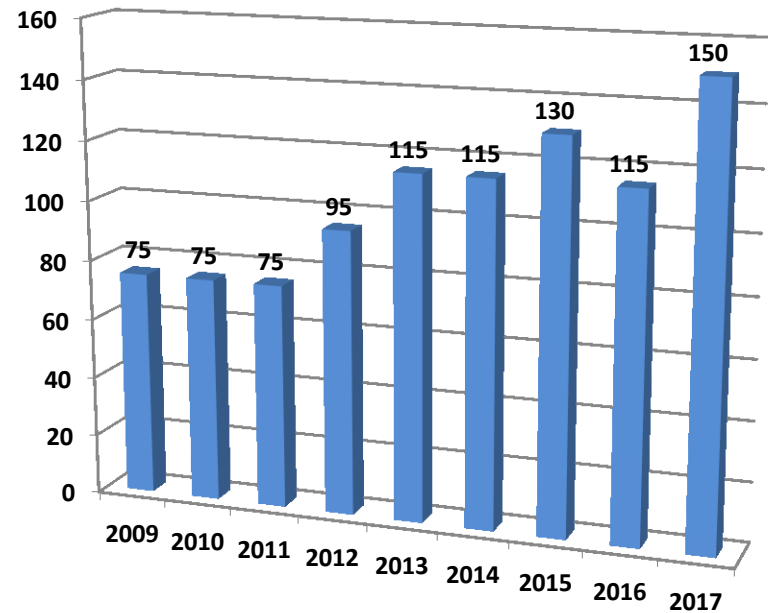
SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Ilość oddziałów dziennych

■ Ilość oddziałów dziennych

Liczba miejsc w oddziałach dziennych

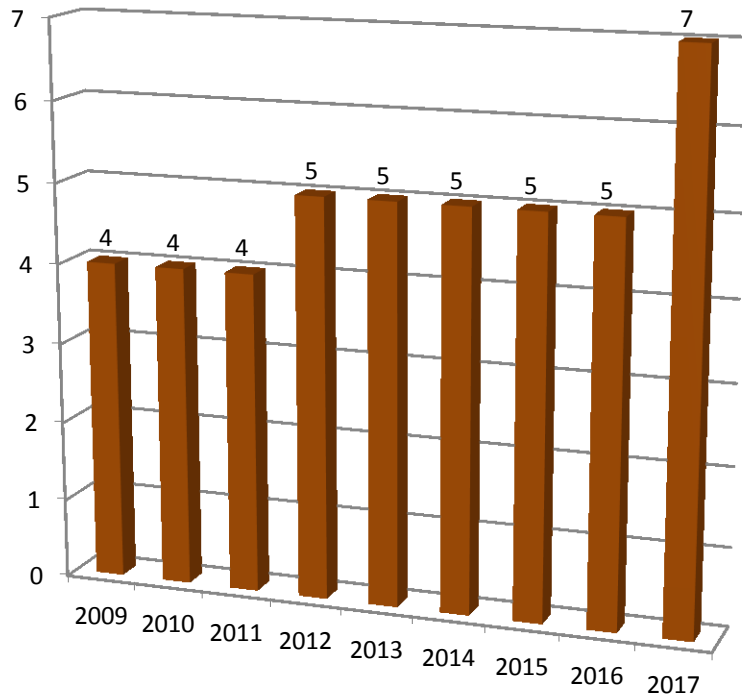
■ Liczba miejsc w oddziałach dziennych

Stanisław KRACIK, Anna DEPUKAT

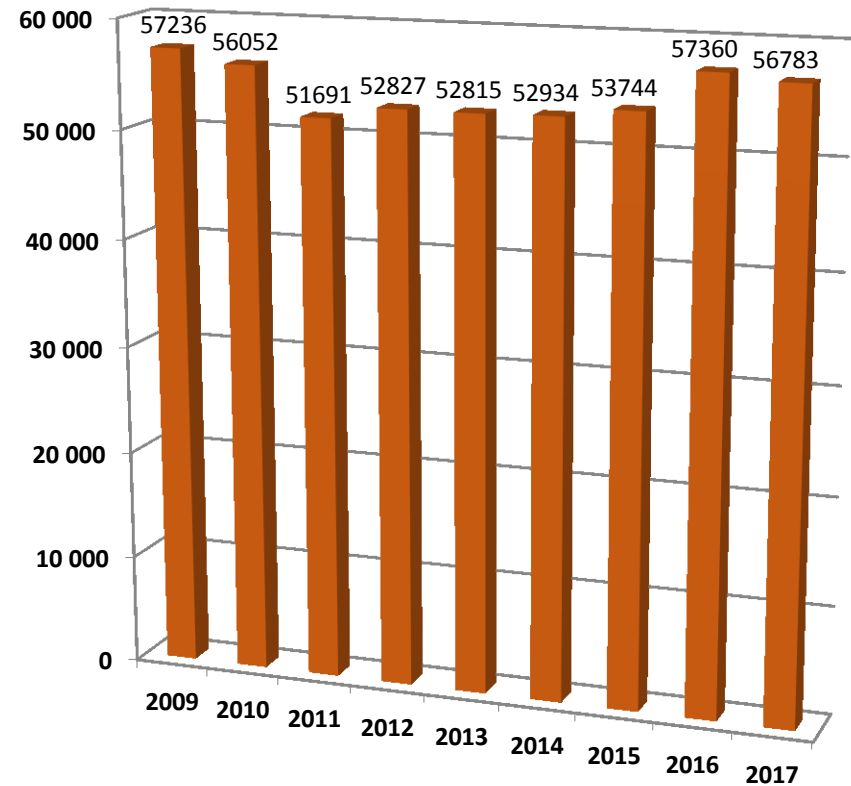
SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Ilość Poradni

■ Ilość poradni

Liczba porad w poradniach

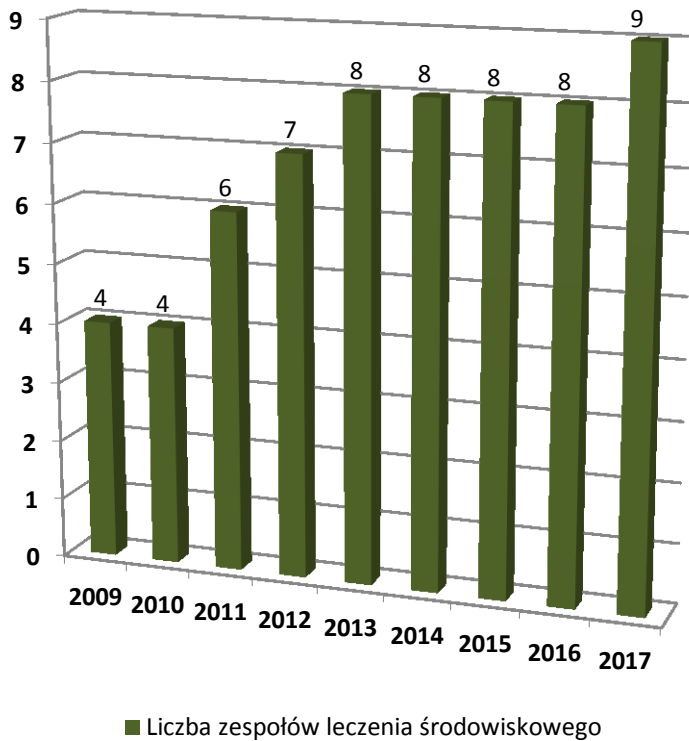
■ Liczba porad w poradniach

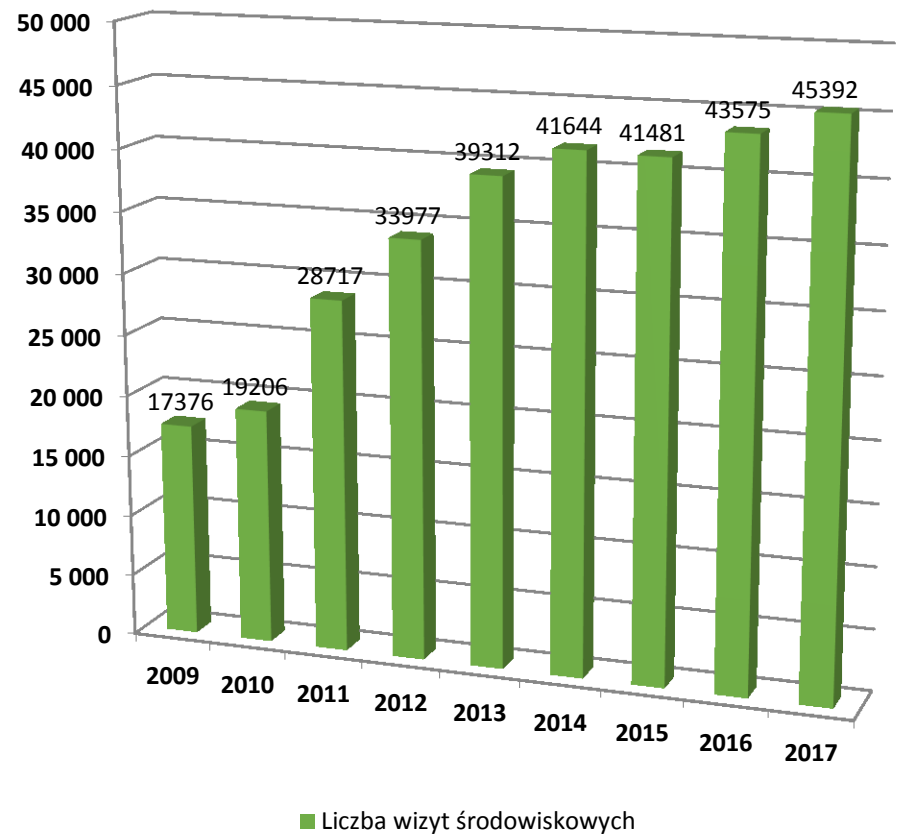
Stanisław KRACIK, Anna DEPUKAT

SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Ilość zespołów leczenia środowiskowego

Liczba wizyt środowiskowych

Stanisław KRACIK

SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Realizacja wspomnianego programu doprowadziła do konkretnych rezultatów w postaci:

- Zmniejszenia liczby miejsc w oddziałach ogólnopsychiatrycznych z około 500 do mniej niż 300 przy jednoczesnym znaczącym skróceniu czasu pobytu w tych oddziałach (obecnie to średnio do 20 dni),
- Skrócenia czasu oczekiwania na miejsce w oddziałach odwykowych i psychogeriatrycznych dzięki zwiększeniu liczby miejsc w tych oddziałach,
- utworzenia odpowiadających na potrzeby regionalne i krajowe oddziałów: sądowego o podstawowym zabezpieczeniu oraz oddziału leczenia tzw. podwójnych diagnoz (uzależnienie i zaburzenia psychiczne)
- utworzenie w Myślenicach oraz w Skawinie kolejnych zespołów leczenia środowiskowego, oddziałów dziennych i poradni, działających w formule lokalnych centrów zdrowia psychicznego (wszystkie trzy jednostki w tej samej lokalizacji).

Stanisław KRACIK
SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Dodatkowo dzięki pozyskanym środkom udało się:

- wyremontować większość pawilonów dla chorych oraz w wyremontowanym budynku dawnej administracji stworzyć Centrum Terapii i Aktywizacji Zawodowej dla Pacjentów,
- zrealizować program inwestycyjny związany z poprawą efektywności energetycznej (sterowanie temperaturą w pomieszczeniach, energia solarna w ogrzewaniu wody użytkowej nowy system rozprowadzenia ciepła).

Powstał również Ośrodek Edukacji Badań i Rozwoju, który zajmuje się koordynowaniem działalności szkoleniowej i badawczej oraz rozwojem kadry.

Stanisław KRACIK

SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

w 2010 roku w Szpitalu Babińskiego rozpoczęły się prace ukierunkowane na stworzenie modelu pracy Lokalnego Centrum Środowiskowej Opieki Psychiatrycznej na potrzeby programu POWER.

Grupa lekarzy, psychologów, pielęgniarek i pracowników socjalnych, we współpracy z przedstawicielami samorządowych instytucji pomocy społecznej oraz w oparciu o doświadczenia zagraniczne, wypracowała model funkcjonowania działającego lokalnie Centrum Zdrowia Psychicznego. Został on częściowo wykorzystany przez powołany przez Ministra Zdrowia zespół przygotowujący Pilotaż.

20 lipca 2017 Szpital zgłosił akces do Programu pilotażowego wskazując pięć lokalizacji na terenie Małopolski, w których gotów był uruchomić Centra Zdrowia Psychicznego zorganizowane zgodnie z ministerialnymi wytycznymi i pozwalających na porównanie ich funkcjonowania w różnym otoczeniu (duże miasto, obszar podmiejski, powiat miejsko-wiejski)

Stanisław KRACIK

SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Zgłaszaliśmy także wiele uwag do konkretnych rozwiązań proponowanych w kolejnych wersjach projektu Rozporządzenia o wprowadzeniu Programu nie znalazły uznania Zespołu. Propozycja Szpitala Babińskiego - prowadzenia Centrów Zdrowia Psychicznego w kilku lokalizacjach także została odrzucona – bowiem Zespół uznał, że jeden podmiot prowadzić może tylko jedno centrum. W ostatecznej wersji Rozporządzenia na liście podmiotów realizujących Pilotaż, Szpital Babińskiego również się nie znalazł.

Te przygotowania i ich realizacja pokazuje jednak, że można nawet w systemie wciąż przecież funkcjonującym, podjąć wyzwania, dla których Program Pilotażowy ma dać nowe organizacyjne i finansowe rozwiązania.

O efektach wspomniałem:

- znacząco mniej, dodatkowo średnio krótszych hospitalizacji,
- pozostawienie buforu bezpieczeństwa dla przypadków ostrych,
- poszerzenie oferty opieki specjalistycznej i skrócenie czasu oczekiwania
- wyjście naprzeciw potrzebom zdrowotnym 2 mln opiekowanych mieszkańców Małopolski poprzez uruchomienie nowych oddziałów.

Stanisław KRACIK
SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Patrzemy jednak na ochronę zdrowia psychicznego szerzej stąd Szpital Babińskiego nadal będzie rozwijać system opieki koordynowanej (to jest taki, gdzie lekarze i pielęgniarki z jednego zespołu leczącego pracują zarówno w oddziałach szpitalnych, jak i w placówkach opieki środowiskowej i ambulatoryjnej aby pacjent mógł korzystać z pomocy ludzi, których zna i którzy znają jego i jego chorobę).

Będzie też utrzymywali miejsca ogólnopsychiatryczne, są przypadki kiedy hospitalizacja jest jedynym remedium, którego nie zastąpią ani wizyta w poradni ani leczenie w domu dowodząc tym samym, że Szpital czasem musi być na początku drogi osoby doświadczającej kryzysu psychicznego, oraz rozwijali leczenie specjalistyczne, uznając, że jako największa placówka leczenia psychiatrycznego musimy wciąż rozpoznawać i wychodzić naprzeciw potrzeb mieszkańców. Aby proponować leczenie specjalistyczne na odpowiednim poziomie Szpital w 2017 roku powołał Ośrodek Edukacji, Badań i Rozwoju. Dysponujący wiedzą i wypracowanymi koncepcjami specjaliści Ośrodka, stanowią wsparcie dla rozwoju opieki psychiatrycznej zarówno w regionie jak i w Polsce.

Stanisław KRACIK

SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Szpital podejmuje także wyzwanie, jakim jest upowszechnienie sprawdzonego tu modelu organizacji świadczeń psychiatrycznych przyjmując grupy ze szpitali psychiatrycznych w innych regionach oraz podejmuje inicjatywy dotyczące legislacji, tak aby to, co zdało egzamin w praktyce szpitalnej uzyskało formę obowiązujących regulacji.

W ramach Ośrodka prowadzone są badania naukowe oraz szeroka działalność edukacyjna. Ośrodek angażuje się we współpracę z innymi placówkami naukowymi, jednostkami badawczymi, szkołami wyższymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Obecnie Ośrodek odpowiedzialny jest również za koordynację współpracy edukacyjnej i naukowej z Wydziałem Lekarskim i Nauk o Zdrowiu Krakowskiej Akademii im. A. Frycza-Modrzewskiego w kształceniu lekarzy, pielęgniarek czy fizjoterapeutów, stanowiąc dla Uczelni bazę kliniczną.

Stanisław KRACIK
SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Trawestując znane powiedzenie można stwierdzić, że „sto lat historii zobowiązuje”. Stąd Szpital konsekwentnie wspiera także działania, które nie należą stricte do jego statutowych zadań i wykraczają poza kontrakty z NFZ. Bez nich kompleksowa opieka nad osobą doświadczającą kryzysu psychicznego nie byłaby pełna.

Są to z jednej strony działania edukacyjne, takie jak szkolenia dla profesjonalistów, pacjentów czy ich rodzin i bliskich, z drugiej zmierzające do współpracy w budowaniu wsparcia dla osób chorujących, które opuszczają Szpital, między innymi po to, by nie było konieczności powrotów, a przynajmniej, aby nie były one tak częste, wreszcie, by Pacjenci Szpitala mieli możliwość rozwoju osobistego np. poprzez czynne lub bierne uczestnictwo w kulturze.

Współpraca taka nawiązywana jest z uczelniami, instytucjami kultury czy organizacjami pozarządowymi. Działania te przyjmują rozmaite formy, od incydentalnych, czasowych do długotrwałych, które mają charakter stały.

Stanisław KRACIK
SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Działania edukacyjne:

- Program edukacyjny „*Kontakt w leczeniu*” adresowany do personelu medycznego i niemedycznego, jak również innych grup zawodowych mających kontakt z osobami chorującymi psychicznie finansowany przez Ministerstwo w ramach Narodowego Programu Zdrowia,
- Grupy wsparcia dla przedstawicieli rodzin pacjentów Szpitala,
- Stworzona przez grupę osób po kryzysach psychicznych wystawa „Uważaj na głowę”, która pokazuje chorowanie, leczenie i zdrowienie z ich perspektywy (jest ona odwiedzana między innymi przez studentów medycyny, pielęgniarstwa, pedagogiki, socjologii, prawa, a nawet nauk politycznych, uczniów szkół średnich oraz osoby zainteresowane, a także pacjentów Szpitala). Co ciekawe, oprowadzają po niej jej twórcy, a więc osoby po kryzysach psychicznych. (wystawa stworzona we współpracy ze Stowarzyszeniem Antropologicznym „Archipelagi Kultury”).

Stanisław KRACIK
SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Partnerem Szpitala w wielu działaniach tego rodzaju jest powołana tutaj w 2002 roku Fundacja Pomocy Chorym Psychicznie im. Tomasza Deca.

Wspólnie zrealizowano między innymi takie przedsięwzięcia jak :

- powołanie pod auspicjami Szpitala przez Fundację Deca oraz Stowarzyszenie na rzecz Opieki i Psychiatrii Środowiskowej **Spółdzielni Socjalnej „Kobierzyn”**
- realizacja przez Fundację im. Tomasza Deca projektu „Chce i mogę pracować”.
- a ostatnio realizacja przez Fundację im. Tomasza Deca projektu „Chory psychicznie nadużywający alkoholu” - programu działań profilaktycznych, który przewiduje udział stu hospitalizowanych obecnie w Szpitalu Pacjentów.

Fundacja Pomocy Chorym Psychicznie im. Tomasza Deca prowadzi także trzy mieszkania chronione – dwa przy ulicy Babińskiego (a więc na terenie zespołu szpitalno-parkowego łącznie dla 7 osób z niepełnosprawnością związaną z zaburzeniami psychicznymi oraz przy ul. Kobierzyńskiej jedno mieszkanie dla 5 osób z zaburzeniami psychicznymi i z problemem alkoholowym.

Stanisław KRACIK
SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Innym pozarządowym partnerem Szpitala jest:

Fundacja na rzecz Psychoterapii Psychoanalitycznej im. Boguchwała Winida, z którą Szpital zrealizował między innymi projekt „Centrum Integracji – by móc kochać i pracować”. Finansowany ze środków europejskich umożliwił on kontynuowanie terapii i uzyskania samodzielności przez pacjentów, kończących leczenie w Oddziale Leczenia Zaburzeń Osobowości i Nerwic.

W zakresie adresowanych do pacjentów Szpitala działań w obszarze kultury należą między innymi takie projekty jak:

- Matinée – realizowane jesienią 2016 r. poranki muzyczne w teatrze Szpitalnym zrealizowane przez Capellę Cracoviensis w ramach programu „Kultura Dostępna”,
- Przedstawienia teatralne dla Pacjentów Szpitala prezentowane między innymi przez Teatr ITAN (Integracyjny Teatr Aktora Niewidomego) – *Brat Naszego Boga* Karola Wojtyły, czy *Mieszczanin szlachcicem* Moliera z muzyką na żywo Jeana-Baptisty Lully’iego w wykonaniu Tropy KOMEDIANTY,
- Działający przy szpitalnym Centrum Terapii i Integracji Zawodowej Klub poetycki „WIR” dla piszących pacjentów i byłych pacjentów Szpitala.

Stanisław KRACIK
SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Podsumowując można powiedzieć, że zaprezentowane tu praktyki Szpitala Babińskiego mogą stać się raczej wskazaniem, o ile oczywiście podmioty realizujące program pilotażowy reformy psychiatrii uznają je za dobre.

Chcieliśmy pokazać, że wiele działań przewidzianych w programie, takich jak rozwijanie leczenia środowiskowego poprzez tworzenie lokalnych czy dzielnicowych centrów zdrowia psychicznego czy opieka koordynowana możliwa jest do realizacji w starych uwarunkowaniach prawno-finansowych.

Jednocześnie jest wiele spraw, na które, także na podstawie przedstawionych tutaj doświadczeń zwracaliśmy uwagę w czasie dyskusji nad ostatecznym kształtem Rozporządzenia.

Dodatkowo jesteśmy przekonani, że bez kompleksowego patrzenia, rozbicia szklanej ściany wciąż oddzielającej ochronę zdrowia od pomocy społecznej i ich obligatoryjnej, uregulowanej w legislacji współpracy, opieka nad osobami doświadczającymi kryzysów psychicznych nie będzie przynosić wszystkich możliwych efektów.

Wreszcie choć sami, jako Szpital nie będziemy mogli przetestować programu „pilotażu”, chętnie podzielimy się naszymi dotychczasowymi praktykami, o ile odbiorcy uznają je za dobre i przydatne.

Stanisław KRACIK
SZPITAL KLINICZNY IM. DR. JÓZEFA BABIŃSKIEGO
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Dziękuję za uwagę

a zainteresowanych prosimy o kontakt:

Szpital Kliniczny im. dr. Józefa Babińskiego
Samodzielny Publiczny zakład Opieki Zdrowotnej w Krakowie

30-393 Kraków, ul. Babińskiego 29

e-mail: biuro@babinski.pl

Tel. 12 65-24-347

www.babinski.pl